

שינויה הלכות

גליון 413
ערש"ק פ' נח
שבוע פ' לך לך | תשע"ט

גליון שבועי

י"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

בעין העדשה: רבני המכון בפגישה עם דיני בעלזא

משולחן ההלכה

אכילת דג עם חלב או בשר

מאת הרב ברוך בועז יורקוביץ'
רב קהילת חב"ד לוד, ואב"ד "היכל ליובאוויטש" <

האם מותר לאכול דג עם מאכלי חלב?

נאמר בגמרא "כל בשר אסור לבשל בחלב, חוץ מבשר דגים וחגבים". הרי שמעיקר הדין אין בדבר איסור משום בישול בשר בחלב; אלא, שכתב הבית יוסף, שאין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה, וכך כתבו חלק מהפוסקים ובייחוד בקרב הספרדים.

לעומתו כתב הרמ"א שלא נוהרים בכך. ויש מן הפוסקים שהוסיפו, שאף ההולכים לשיטת הבית יוסף יכולים להקל, משום שזו טעות הדפוס שנפלה במקור. עם זאת, הורה הצ"צ שיש להימנע מאכילת דג עם חלב כמובא בבית יוסף. אך מותר להוסיף לחלב שמנת, או לטגן דג בחמאה, וכך מותר הדג לאכילה עם חלב¹.

במקרה שנשפך קצת רוטב של דג לתוך סיר בשר, האם הברש נאסר?

נאמר בתורה "ולא תשים דמים בביתך", מכך למדו חכמים שכל דבר שגורם להזיק יש להסירו ולהישמר ממנו. אחד הדברים שחכמים אסרו משום סכנה הוא אכילת דג ובשר ביחד. כאשר נפל דג לתוך תבשיל של בשר ויש שישים כנגד הדג, נחלקו הפוסקים האם זה כמו כל האיסורים שבתורה שבטל בשישים, או שאינו בטל כי "חמירא סכנתא מאיסורא", כלומר

1. בית יוסף י"ד ספ"ז, ט"ז שם סק"ג; שערי הלכה ומנהג ח"ה; פתחי תשובה סק"ט.

בדברים העלולים להביא לידי סכנה מחמירים יותר מאשר באיסורים ולכן יש לאסור את הכל. למעשה, רוב הפוסקים סוברים שהוא בטל בשישים, ולכן כאשר יש שישים כנגד הדג אזי הוא בטל. אבל כיון שישנם פוסקים שהחמירו בכך לכן בעל נפש יחמיר על עצמו בזה².

המשתתף באירוע ואוכל מנת בשר, האם יכול אח"כ לאכול מנת דג?

לגבי סדר האכילה כתבו הפוסקים שיש לאכול תחלה את הדברים הקלים לעיכול יותר, לכן יש להקדים את הדגים. ואף שישנם פוסקים שכתבו שאין הכרח בכך, כותב אדמו"ר הזקן בליקוטי תורה שזהו "מנהג ישראל לאכול דגים קודם בשר", ומבאר זאת על פי פנימיות העניינים. ולכן באותה הסעודה ראוי להקפיד על כך, אך אם התחיל סעודה חדשה ניתן להקל בכך³.

2. שו"ע י"ד ס' קט"ז ס"ב ובניח"ש שם ס"ז סק"ב, נקוה"כ, פ"ת סק"ג דרכ"ת סק"א, וראה גם פמ"ג ס' צ"ה משב"ז סק"ג.
3. פסחים ע"א; רמב"ם הל' דעות פ"ד ה"ז; שו"ע ונ"כ א"ח סקע"ג ס"ב ויר"ד סקט"ז; שו"ע אדמוה"ז ח"מ דיני שמירת גוף ונפש ובל תשחית ס"ט; ערוה"ש ס' א"ח סקע"ג ס"ב; פרי תואר יו"ד סקט"ז; קובץ מבית לוח קובץ ג ע' מה; יפה ללב א"ח ח"א סקנ"ז אות ב; כף החיים אורח"ח סקנ"ז סקל"ח; בא"ח פ' פנחס ס"ח אות י; לק"ת בהעלותך לג, ב.

שואל ומשיב

הרב מ"מ הראל <

האם מותר לשתות מיץ שהצטבר בתחתית הקערה של סלט פירות?

משקין שזבו מאליהן מהפירות בשבת, מותרים בשתיה. למעט אלו שזבו מענבים או זיתים. יתירה מכך כאשר שחטו את הפירות לתוך דבר מאכל כסלט פירות וכדומה, אפילו אם היו אלו ענבים מותר לאוכלם ולשתות את המשקה הנשאר בתחתית הקערה מאחר ומבחינה הלכתית "כאוכל הוא חשוב", ואין עליו שם משקה כלל. לכן גם בנידון שאלה זו, מותר לשתות את המשקה שהצטבר בתחתית הקערה של הסלט פירות.

שו"ע אדה"ז ס' ש"כ ס"ג-ח

הרב דניאל גראבסקי <

ידיד חייב לי סכום גדול, ועברו כבר מספר חדשים ממועד הפירעון, ועדיין הוא לא החזיר את החוב, האם מותר לי להפציר בו שיחזיר את החוב?

אם לאותו חבר יש כסף בנמצא, מותר לדרוש ממנו שיחזיר לך את כספך. אך אם אותו חבר נקלע למצב שאין לו כסף כעת, אסור להפציר בו שיחזיר לך את הכסף כעת. יש לחכות עד שגיגע למצב שיהיה לו כסף.

שו"ע אדה"ז הל' הלוואה ס"ב-ג

הלכה יומית | ספרי קודש ותשמישי קדושה בחדרי ילדים <

ראשון | רכישת ספרי קודש פרטיים

מספר שנים לאחר שהקים הרבי את ארגון "צבאות השם" לילדים, הורה הרבי שכל ילד יהפוך את חדרו הפרטי ל"מקדש מעט". לשם כך עורר הרבי שלכל ילד יהיה בחדרו הפרטי קופת צדקה אישית משלו, עליה יהיה כתוב "לה' הארץ ומלואה" וכן את שמו, תוך השתדלות לקבוע את קופת הצדקה בקיר החדר, על מנת שהקירות של החדר עצמם יהפכו גם הם לחלק מחפץ של קדושה; וכן להניח בחדר ספרי קודש פרטיים של הילד, כגון חומש וסידור תפילה, כששמו של הילד רשום עליהם.¹

שני | ספרי קודש בחדר הפרטי

הוראות נוספות הורה הרבי בקשר לעשיית חדרם של הילדים כ"מקדש-מעט", בין היתר עורר הרבי כי יש להניח את חפצי הקודש במקום בולט בחדרו של הילד בכדי שיוכרו לו להשתמש בהם, וכן על-מנת לעורר את תשומת לבם של חברי הילד הבאים לבקרו, ובכך לגרום שאף הם ינהגו זאת בחדרם הפרטי. הרבי אף הוסיף שהוראה זו שייכת לכל ילד, אפילו לתינוקות בני יומם על ידי שתולים בסמיכות אליהם "שיר המעלות", וכן להניח בחדרם את ספרי הקודש וקופת הצדקה, ולדאוג שאחד מבני המשפחה ילמד בחדרו בכל יום מתוך ספריו לזכותו, יתפלל בסידורו האישי ואף ייתן לצדקה בקופתו הפרטית שבחדרו.²

שלישי | חדר בו מחתלים פעוטות

כיוון שעל פי הוראת הרבי ספרי הקודש צריכים להיות בתוך חדר הילדים ממש, לכן יש להקפיד על כבודם של הספרים ותשמישי הקדושה המצויים בו. משום כך בחדרים בהם מחלפים חיתולים לתינוקות או שהם מתלבשים בהם וכדומה בקביעות, יש להניח את ספרי הקודש ותשמישי הקדושה במקום שמוגדר מבחינה הלכתית כרשות נפרדת, שבה יכולים הספרים להיות גלויים ללא חשש. ולדוגמא: בתוך שידה שגובהה מעל עשרה טפחים (כ-80 ס"מ), וכן ניתן להניחם בארון שהנפח שלו יותר מ-40 סאה (=48X48 ס"מ ובגובה 114 ס"מ).³

רביעי | ספרים המונחים כיסוי בתוך כיסוי

במידה ואין אפשרות בחדר לעשות רשות נפרדת עבור הספרים ע"י התקנת שידה בגובה הדרוש מבחינה הלכתית, ניתן להחזיק את הספרים בחדר כאשר מכסים אותם בשני כיסויים. וכתבו הפוסקים שכיסוי שנכפל, כגון בגד מקופל, נחשב כשני כיסויים, וכן אם הכיסויים הם רק מלמעלה ומהצדדים אע"פ שמלמטה אינו מכוסה בפני עצמו אלא רק השולחן מכסהו - הרי זה נחשב למכוסה. אולם בגד שנתפר משני בדים, כגון ציפית לכרית נחשב ככיסוי אחד. וצריך שאחד מן הכיסויים יהיה אטום ולא שקוף, ואפילו כישנם כמה כיסויים שקופים, הרי הם חשובים ככיסוי אחד.⁴

חמישי | כיסוי המיוחד לספר

כשרוצים לכסות הספר מפאת כבודו לפני שמחתלים את הילדים וכדומה, יש להקפיד שאחד מן הכיסויים יהיה כיסוי שאינו מיוחד להם. ולגבי כריכת הספר או הגניילון העוטף אותו דנו הפוסקים האם נחשבים כאחד מכיסויי הספר או שהם חלק ממנו ואינם נחשבים ככיסוי, ולמעשה כתבו הפוסקים שהמחמיר בזה ומכסה בשני כיסויים נוספים חוץ מן הכריכה תבוא עליו ברכה.⁵

שישי | מזוזה בחדר הפעוטות

לגבי מזוזה בחדרי הפעוטות, כתבו הפוסקים שאם המזוזה הקבועה בחדר ממוקמת בתוך חלל החדר כשהדלת סגורה - צריך שתהא מכוסה בבית מזוזה שאינו שקוף ויש להקפיד שעל בית המזוזה תהיה רשומה האות ש' בלבד ולא ש-ד-י, וכן שלא יהיו כתובים על בית המזוזה פסוקים נוספים, אך מספיק כיסוי אחד, כיון שהמזוזה והכיסוי קבועים ומחוברים בקיר ונחשבים כחלק מהקיר וכרשות נפרדת מהחדר, ובתנאי שהמזוזה מחוברת בחווקה לקיר, ואם המזוזה אינה בתוך חלל החדר כאשר הוא סגור - אין כל חשש. ובחדר נקי של ילדים בוגרים רצוי לקבוע את המזוזה בנרתיק שקוף.⁶

מקורות: (1) לק"ש ח"ו ע' 420; סו"ש תשמ"ז ח"א ע' 326 וע' 337-8; התועודיות תשמ"ח ח"ד ע' 346. (2) סו"ש תשמ"ז ח"א ע' 327 וע' 147; לק"ש ח"ו ע' 420; התועודיות שם. (3) שו"ע ולי"ח א"ח ס"מ ס"ו; מ"א שם סק"ט; שו"ע אה"י א"ח ס"מ ס"ג; שם שש"ו ס"ג-ה; אה"י בפסקי הסיידור סוף הל' תפלה; פסק"ת ס"מ ס"ד. (4) א"א (בוטשאטש) ס"מ ס"מ, טהרת ישראל על ס"מ ס"ב; וראה סו"ש תשמ"ז ח"א ע' 147; פסק"ת ס"מ ס"ה. (5) שו"ת מהר"ם שיק ס"ד; פסק"ת ס"מ ס"ה. (6) שו"ע אה"י א"ח ס"מ ס"ה; פסק"ת ס"מ ס"ה; וראה חוסן ישועות (תש"ט) ח"ב ע' ק"ח.

הצטרפו לתומכים והשתתפו בהגולה השבועית 02-3011770

או באתר SMSLARAV.CO.IL בדף ההרשמה במאונט

ביום חמישי הקרוב ההגולה יבולים להיות שלך 1000 ש"ח

הזמן גרמא

חדר הילדים - 'מקדש מעט'

באתי לעורר ולזרז עוד הפעם בבקשה כפולה שכל אחד ואחת מילדי ישראל, בכל מקום שהם, יעשה מחדרו הפרטי, מטתו ושולחנו כו' "מקדש מעט", "בית" של תורה, תפלה וגמילות חסדים:

בחדרו של כל ילד וילדה - יניחו, במקום חשוב ובולט ונראה לעין, חומש (או ספר אחר של תורה), סידור, וכן (להבדיל) קופת צדקה. וכדאי שהחומש הסידור וקופת הצדקה יהיו שלהם דוקא, וגם ירשמו את שמם. על הדף שלפני התחלת הסידור או החומש, ואם אפשר - גם על קופת הצדקה, וכמנהג ישראל - ירשמו לפניו "לה' הארץ ומלואה" (או בראשי-תיבות: לה"ו).

(התועודיות תש"ד ח"א עמ' 197)